

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 88 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Cienădiei 3.

Se prenumără și la poste și la librării.

În Bucuresci

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 7 August st. v.

(=) La anul 1868, când se desena în dieta Ungariei articolul de lege, așa numita lege a naționalităților, s-a întemplat următorul lucru: memorandumul, despre al cărui adevăr ori-cine poate convinge din protocoalele stenografice ale acestor debateri: La paragraful 1. al legii citate, care vorbește despre națiunea politică a țării, a sculat vecinic într-o fericire pomelitul Emanoil Gozdu și a declarat la fața reprezentanților țării, că el ține se constata apriat, că sub „națiune ungurească” („magyar nemzet” din proiect) se înțelege totalitatea cetățenilor de toate limbile și că acest nume nici-decum nu se rapoartă la vreo națiune genetică din țeară.

Atunci s'a ridicat chiar însuși înțeleptul națiunii maghiare, nemuritorul patriot Francisc Deák, și a declarat că cea mai mică restricțiune, că ceea-ce s'a spus Gozdu adevărat este și nici nu se poate explica într'altfel.

Va să zică, nu numai că legea noastră nu identifică țeara cu vreo națiune genetică, ci, în plus, nu numai că nu face pe nici una din ele stăpână exclusivă a ei, ci avem chiar și o clasică mărturie în anele legislațiunii ungare, că legiuitorii dela 1868 egal au voit să îndreptățescă toate națiunile genetice la alcătuirea națiunii politice.

Așa a fost stăut acum 22 de ani, iar astăzi este tras în judecată și aruncat în pușcărie acela, care cutează a afirma că Ungaria nu este Maghiaria, și să zică nu este numai a unei națiuni genetice, a Maghiarilor, ci a tuturor națiunilor ei.

Au ajuns lucrurile acolo, încât riscează omul a fi tractat ca un criminal, când se pune pe terenul cel mai propriu al unei legi pozitive, sancționată de Monarhul legitim și în deplină trigoare între legile țării!

Și ce este mai îndușoșor, aceasta se întemplă în numele legalității, cu aparatul și formalitățile justiției! Justiția ceartă în Ungaria pe oamenii, care dică ceea-ce dică și legea și a dis cel mai mare patriot al Ungariei moderne!

Ear' în același timp un diar oficios, plătit de guvern cu banii noștri,

ca să ne propage prin el ideile sale, „Kolozsvar” dela 9 August a. c., are tupeul de a ne spune următoarele:

„Tot poporul se se lupte pentru ale sale. Națiunea maghiară este datoare a-și asigura existența proprie în propriul seu stat, fie și în contra principiilor tocite ale frățietății și egalității de drept.

„Principiul frățietății este în contradicție cu instinctul natural al conservării proprii, care joacă oel mai înalt rol în lupta pentru existență”.

Mai departe explicând, că rău au făcut Maghiarii, când i-au considerat pe nemaghiari de frați, ajunge la următoarele strașnice tirade:

„Rămânem aici pe acest pământ, care este cu deservire maghiar, pentru că Maghiarul l-a ocupat după sângeroase ciocniri; Maghiarul l-a apărât în decurs de o mie de ani, maghiarii îi este coroana și nici-o dată nu a fost domn alt popor într'insul decât cel maghiar, nici atunci, când acest popor a fost apăsător; nici în viitor nu va fi.

„Cu acela, care susține contrarul, care voește să ne scurteze în aceste drepturi câștigate ale noastre, cu acela noi vom face aspră socoteală”.

Ei bine, acum înțelegem. După-ce au ajuns la putere, stăpânitorii noștri declară frățietatea și egalitatea de principii tocite și nu mai vor să scie, câtă paradă de vorbă făceau cu aceste fundamentale principii ale liberalismului, precând erau și ei, sau cel puțin se simțiau asupriți. Astăzi nu mai este vorba de legalitate și dreptate, ci de dreptul brut al conservării proprii, căci numai aceasta dă puterilor titlul de a se menține în stăpânirea exclusivă a țării, de a se identifica singuri cu țeara și de a se gera ca domni, ca stăpâni cuceritori ai ei.

Acum înțelegem, cum se poate face, că a dică, că Ungaria nu este Maghiaria, este o crimă ce te duce în pușcărie. Acum credem, că procurorul din Cluj va fi tras în judecată pe Românii, care în seara de 14 August a. c. au cinat împreună cu condamnații noștri colegi Dr. A. Mureșianu și Traian Pop. În adevăr astfel ne spun toate foile patriotice, care ni-au sosit ieri. Acum înțelegem, de ce ni-s'a făcut și nouă proces de presă, pentru-că am protestat cu cuvenita energie contra de-

prinderii ilegale a foilor maghiare de a ne numi străini. Acum înțelegem toate procesele politice, toate prigonirile naționale, toate nedreptățile, care se comit contra noastră de 23 de ani încoace.

Cum se nu înțelegem, când un organ al guvernului ne spune, că aspră socoteală se va ține cu aceia, care vor contesta Maghiarului dreptul de a dică, că țeara este numai a lui, pentru-că el a cucerit-o și el îi este domnul!

Dar' pentru Dumnezeu, dacă am ajuns până acolo, de ce se mai fac toate aceste în numele legalității? De ce se mai pun în mișcare procurorii, de ce se mai mobilizează curțile cu jurați și tribunalele?

Dacă egalitatea este un principiu tocit, și boldul conservării proprii, adică dreptul celui mai tare primează, atunci de ce folos sunt formalitățile și aparențele?

Atunci mai oblu, mai ușor și mai sincer ar fi să ne adune cu haiducii și fără multă procedură să ne arunce în pușcărie pe toți aceia, care sîntem de altă părere și nu voim să fim slugile stăpânului, nu ne recunoaștem de cuceritori, ci ne cerem și noi drepturile noastre asupra țării ce locuim.

Dică-ne puternicii franc și desghiețat, cum s'ar cuveni unei „națiuni de cavaleri”, că ei așa vreau, pentru-că sînt mai tari, și nu ne mai înurece cu formalități constituționale, care pe principiul învechit al egalității sînt basate, nu se mai străduiesc să ne facă ear' pe noi criminali, când alt păcat nu avem, decât că luptăm pentru drepturile noastre legitime și garantate în lege.

Căci la urma urmelor formalitățile tot nu ajută nimica și lumea vede mai curând sau mai târziu, că nu e vorba de lege, ci de putere brutală.

Și să ajute Dumnezeu, ca până la atâta diplomații noștri să poată susține pacea, de care ne bucurăm, căci vai ar fi de aceste țeri, dacă lumea în timpuri grele și-ar da seama, că în Ungaria nu mai primează legea și dreptatea, ci principiile, pe care cu atâta nesocotință le mărturisesc „Kolozsvar”.

Grele timpuri am ajuns!!

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 7 August st. v.

Un blamagiunguresc.

Dilele trecute diarele unguresci au publicat cu mult alaiu o prețuită convorbire a deputatului dietal Emil Abrányi cu principele de Bismarck. „Hamburger Nachrichten”, un diar cunoscut lumii pentru relațiunile ce le are cu excancelarul Germaniei, declară acum, că toate scirile despre o întrevorbire a dlui Emil Abrányi cu principele de Bismarck sînt supte din degete. Bismarck nici nu a primit visita dlui Abrányi și astfel toate publicațiunile despre o întrevorbire cu el se bazează pe nisee scornituri arbitrare. Sîntem curioși să aflăm, ce va dică dl Abrányi la această desmințire. Ar fi foarte trist, dacă un deputat și literat maghiar ar fi venit în poziția, de a scorni o întrevorbire cu principele de Bismarck. Mare blamagiunguresc pentru cavaleriasa națiune maghiară!

Visita împăratului Wilhelm în Rusia.

Împăratul Wilhelm a sosit în 17 l. c. la ameați în Reval, unde a fost primit decătră marele-principe Vladimir, decătră ambasadorul general Schweinitz, consilierul de legațiune contele Roustales, general-majorul Villaume și decătră membrii coloniei germane. Regimentul de grenadieri vrborgian din Petersburg a făcut garda de onoare. Postul, precum și gara căii ferate au fost splendid decorate. La 2½ oare d. a. împăratul german a plecat mai departe spre Narva cu tren separat de curte.

„Norddeutsche Allg. Ztg” consacră visitei împăratului Wilhelm în Rusia o revistă, în care expune, că sub un efect politic mai extins nu trebuie să se înțeleagă rezolvarea unor anumite chestiuni internaționale sau încheierea de tratate diplomatice. Există o politică, a cărei misiune e tocmai aceea, de a da raporturilor naționale un caracter, prin care se evită ivirea chestiunilor ardețoare și prin care se crează o dispoziție, care ușurează și garantează înălăturarea pacinică a eventualelor diferențe. Resultatul imediat al călătoriei va fi o încredere potențată în scutirea durabilă a păcii.

Într'un prim articol, diarul francez „Le Temps” nu vede în visita împăratului german în Rusia altceva, decât un schimb de curtuasii și împăratul duce pe Caprivi cu sine numai ca să-l prezenteze țarului.

Diarele rusesci încep a se ocupa și ele mai deamăruntul cu visita împăratului Wilhelm și „Journal de St. Petersburg” scrie între altele: Întrevorbirea din nou a împăraților, care s'a fost anunțat deja demult, a putut să ofere presei o mulțime de comentare. O parte a presei i-a atribuit cea mai mare importanță politică, celelalte diare eară i-au denegat ori-ce importanță din punct de vedere al raporturilor internaționale. E însă destul a rămâne prelângă fapte, spre a sci, care e adevărata stare a lucrurilor. E netăgăduit, că buna vecinătate și prietenie a celor două puternice împărății se vor întări prin întâlnirea domnitorilor lor, despre care se scie, că consacră întreaga lor îngrijire și activitate pentru binele popoarelor lor și pentru desvoltarea prosperării acestora, ceea-ce formează prima condiție a menținerii și întăririi păcii. Primirea cordială, pe care augustul oaspe a avut-o în Rusia, va întări în acest domnitor și în persoanele ilustre, care îl însoțesc, convingerea, că Rusia dorește să trăiască în pace și bună prietenie cu națiunea germană și aceasta este de sigur una dintre cele mai prețioase garanțe ale păcii.

„Grazdanin” atribue întâlnirii de monarhi o mare importanță și în timpină visita împăratului german drept un special eveniment îmbucurător pentru Europa.

Călătoria regelui Carol din România.

Despre călătoria regelui Carol „Pester Lloyd” primesce din Bucuresci următoarea împărtășire:

Regele Carol împreună cu moștenitorul tronului român au plecat în străinătate. Pricinuită prin considerări de sănătate, absența regelui din țeară va ține șese până în opt săptămâni și la toată întâmplarea e incorect, dacă întâlnirii lui cu acest privilegiu cu împăratul-Rege Francisc Iosif i-se atribue o specială importanță politică. Căci pe terenul politic între România și Austro-Ungaria nu există nici o chestiune pendentă, care ar reclama o inițiativă a celor doi monarhi consti-

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Groapa cu apă și pendulul.

Traducere

după Edgar Allan Poe

de

I. R. Cotorobeș.

(Urmare.)

Până acum nu-mi redeschisese ochii. Simțiam, că eram liber de cătuși și ziceam pe spinare. Când îmi întinsei mâna, ajunsei cu ea pe ceva ud și tare. Mai multe minute am lăsat-o să zacă, precând eu mă siliam să-mi fac vre-o idee despre aceea, că unde mă puteam afla și ce avea să se întemple cu mine. M'as fi convins așa de bucuros cu ochii mei despre aceea, nu îndrăsniam însă totuși a-i deschide, pentru-că mă temeam de prima privire la aceea de ce puteam fi încungiuat. Nu doară că m'as fi temut de aceea, că voiu vedea lucruri înfricoșate, dar' mă îngroziam la cugetul, că preste tot aici nu va fi nimic de vădit. În fine, împins de o desperațiune sâlbatecă, deschisei întă ochii. Aflai confirmate așteptările mele: cele mai rele, și, încungiuat de întunecarea unei nopți eterne, mă siliam să răsuflu. Aerul era nesuferibil de greu, și eu aveam o simțire, ca-și-când întunerecul ne-străbătut ar apăsa asupra mea cu o greutate, că voiu trebui să mă înec. Zăceam încă nemășcat aci și mă siliam a-mi ține cugetele în mișcare. Îmi infățșeam interogatorul inquisitorial și-mi dam silință de a-mi face din cauza de starea mea prezentă. Senzământul, și după-cum 'mi-se părea, trecut timp îndelungat de atunci.

Cu toate aceste nu a fost moment, în care să mă fiu ținut de mort într'adevăr. Cât timp se mai respiră, o astfel de iluziune, ceea-ce se poate citi și în poezii despre aceea, e o imposibilitate. Dară unde și în ce stare mă aflam? Eu sciam, că cei condamnați la moarte erau de comun execuțai la *Auto-da-fé*, și tocmai în noaptea, care a urmat zilei pertractării mele, a avut loc așa ceva. Eram doară condus îndrăet în arestul meu, spre a fi păstrat pentru proxima executare, care avese să aibă loc numai după mai multe luni. Această, după-cum am cunoscut numai decăt, nu putea să se întemple, pentru-că momentan era lipsă de victime. Afară de aceea arestul meu, după-cum acesta era cazul și în Toledo la toate celulele condamnaților, avea un padiment de peatră și lumina nu era cu totul exclusă.

Deodată am fost cuprins de o idee îngrozitoare, care îmi îngrămadă tot sângele la inimă, așa că recădui eară pe timp scurt în leșin. Când 'mi-am venit eară în ori, sării numai decăt în picioare și simțiam în fiecare tremur de friguri o mișcare convulsivă. În agitațiune sâlbatecă 'mi-am întins mâinile și am pipăit în toate părțile împregiur de mine. Nu dădui de nimic; dară totuși nu cutezam a merge și numai eu un singur paș înainte, de frică, că voiu da de părății unei gropi. Din toți porii îmi eșia sudoarea, care în curând îmi sta pe frunte în picuri mari de gheață. În fine chinul de moarte al incertitudinii 'mi-se făcu insuportabil. Cu grije, cu mâinile întinse înainte, mă mișcai pipăind mai departe și ochii mei, în speranță, de a vedea undeva vre-o rață slabă de lumină, îmi eșiră aproape afară. Făcui mai mulți pași mai departe înainte, dar' pretutindenea era același întunerec și gol. Răsufiai ceva mai liber, pentru-că

inverderat se părea, că soartea mea cel puțin nu e una dintre cele mai urite. Și în fine deoare-ce continuam a pipăi cu grije mai departe, 'mi-se îngrămadău în memorie amintiri despre mii de versiuni nehotărâte asupra grozăviilor orașului Toledo. Asupra carcerelor erau puse în circulație lucruri stranii, — născociri, după-cum am creșut totdeauna, — dară totuși monstruoase și prea înfricoșate spre a fi altcum repetate decăt în ton șoptitor. Rămăsam eu poate crușat, pentru de a mă prăpădi în acest imperiu subpământean al întunerecului prin moartea de foame? Sau care soarte, poate, și mai înfricoșată, îmi era destinată? Eu cunosceam prea bine caracterul jăduilor mei, spre a mă mai îndoi despre aceea, că sfinșitul e moartea, — și încă o moarte cu mult mai amară ca de obicei. Felul și oara, aceasta era totul ce mă preocupa și mă lăsa în îndoale.

Cu mâinile pipăind am dat în sfârșit preste o pedecă tare. Era un părete, un zid la aparență de peatră, — cu totul lunecos la pipăit și rece. Pipăii de-a lungul lui cu toată aceea neîncredere precaută, care îmi era insuflată prin nise povestiri monstruoase. Mergerea mai departe nu-mi oferă însă nici un mijloc, de a-mi câștiga siguranța despre cuprinsul carcerului meu. Voiu fi făcut poate în el runda și, fără de a sci, mă voiu fi reîntors la ael punct, dela care am plecat; așa de perfect luciu și simetric se părea a fi zidul. Pentru aceea am căutat după un cuțit, pe care la predarea mea în chilia de investigațiune l-am fost avut în buzunar. Cuțitul dispăruse, pentru-că arn trebuit să-mi schimb vestimentele mele cu o îmbrăcăminte de pănură groasă de lână. Eu 'mi-am eugetat a pute viri virul în vre-o crepătură mică

ja zidului și așa a-mi însemna punctul, dela care să plec. Aceasta, cu toate-că îmi lipsia cuțitul, nu era așa de greu, după-cum 'mi-se părea întâiu la încercătura închipuirilor mele.

Am rupt o fâșie dela poa'a îmbrăcămintei mele și această fâșie am întins-o în toată lungimea ei și în unghiu drept până lângă părete. Așa nu puteam greși, — dacă îmi făceam calea în închisoare, — la terminarea încungiuurului a ajunge eară la aceea sdreanță. Cel puțin așa 'mi-o cugetam eu; dar' cu aceasta nu eram pregătit la extensiunea carcerului meu, sau mai mult la slăbiciunea mea proprie. Padimentul era ud și lunecos. După-ce m'am împletecit un moment înainte, m'am împedecat și am cădător jos. Osteneala cea afară din cale m'a făcut să zac întins, și în curând am fost cuprins de somn în această stare.

Când m'am deșteptat eară și 'mi-am întins mâna, am aflat lângă mine o pâne și un ulcioi plin cu apă. Oboeala mea a fost prea mare, spre a cugeta mai departe asupra acestei împregiurări, așa că fără a face altceva am mîncat și am beut cu lăcomie. Îndată după aceea 'mi-am reînceput eară runda în arest, și cu multă greutate am ajuns în fine eară la sdreanță. Până la locul acela unde am fost cădător, am numărat cincideci și doi de pași, și după-ce 'mi-am început eară umblarea, am numărat până la sdreanță încă alți patruzeci și opt de pași. Cu totul au fost așadar o sută, și computând pe cot doi pași, am socotit, că carcerul meu trebuie să aibă în circumferință cincideci de coți. Într'aceea dădui preste mai multe unghiuiri în părete, și așa nu-mi puteam face idee despre forma bolții, — că însă ar fi o boltă, n'am putut a nu presupune.

Aceste cercetări pentru mine în adevăr nu aveau nici un scop, — sigur, nu oferiau nici o speranță. Era o curiositate nehotărâtă, care mă împingea a continua cu aceea.

Dela zid mă întorsei și apoi m'am decis a merge de-a curmezișul preste suprafața închisorii. La început pășiam cu mare precauțiune înainte, cu toate-că padimentul se părea a fi de material solid, dar' totuși prin umezeala glodoasă era foarte lunecos. În fine 'mi-am luat curagiu de a pași fără întărdiere mai firm, și m'am silit a percurge spațiul cât se poate în linie directă. În chipul acesta voiu fi făcut poate deose sau doisprezece pași înainte, când picioarele 'mi-se învéluiră în o parte din poala cea ruptă. Am călcat pe aceea și am cădător cu toată puterea la pământ, cu fața întoarsă în jos.

În încercătura, care 'mi-o causase cădătura, nu observai numai decăt o împregiurare neliniștitoare, care câteva secunde mai târziu, precând zăceam încă întins jos, îmi atrase atențiunea. În vreme-ce barba îmi zăcea pe padimentul arestului, nu observai nimic sub buzele mele și partea de deasupra a capului meu, cu toate-că aceste păreau a zăce mai puțin sus ca barba. Prelângă aceea îmi era, ca-și-când fruntea 'mi-ar fi scăldată în un abur umed, și nasul îmi era cuprins de un miros deosebit, ca de muschiu îmbetrănit. Întinsei o mână, și spre marea mea spaimă aflai, că cădăsem la marginea unei găuri rotunde adânci, asupra căreia la moment, de sine înțeles, team câștiga siguranță.

(Va urma.)

tuționali. De altă parte eară greutățile ce se ivesc cu privire la raporturile comerciale-politice între monarchia habsburgică și statul vecin privesc astfel de afaceri, care numai pe calea anchetelor și a concesiunilor reciproce se pot rezolva în mod mulțumitor. Ceea-ce însă cu toate acestea se poate privi drept un fapt îmbucurător este întărirea prieteniei personale, care cu privilegiul întrevederii din Ischl din nou s'a manifestat și care leagă deolaltă vechia dinastie a Habsburg-ilor cu noua casă domnitoare a Hohenzollern-ilor români. Cât privește scriile despre logodirea moștenitorului român Ferdinand cu o fiică din Casa domnitoare austriacă, acele nu sînt altceva, decît nise simple combinațiuni. Deja în anul trecut s'au fost pus în circulație faime despre o căsătorie a prințului Ferdinand cu o princesă belgiană. La 10/22 Maiu a anului viitor se va sîrba iubileul de 25 de ani al guvernării regelui Carol în România și s'ar pute, ca în ziua aceasta, care e totodată și aniversarea încoronării, să se facă și cununia principelui moștenitor, pentru de a da o sfințenie și mai mare coroanei de fer câștigate pe câmpiile Bulgariei.

Evenimentele din Bulgaria.

La 14 l. c. s'a sîrbat în Bulgaria aniversarea urcării pe tron a prințului Ferdinand de Coburg. Cu privilegiul banchetului ținut în onoarea acestei zile, prințul Ferdinand a rostit următorul toast: După o călătorie scurtă 'mi-am ales de ți de reîntoarcere în țeară ziua, în care iubitul meu popor și eu, alesul sur, sîntem fericiți a sîrba a patra aniversare a urcării mele pe tronul Bulgariei. Când înainte de asta cu trei ani am plecat spre Bulgaria, m'am adresat către atotputernicul cu rugăciunea, de a-mi binecuvînta întreprinderea, Dumnezeu a aprepit sentimentele mele și ni-a binecuvîntat patria, căci de trei ani încoace scutesce Bulgaria și a ferit-o de toate miseriile, pe care 'le pregătesc răuvoitorii ei. Din actuala noastră politică și din bunele noastre relațiuni cu Maiestatea Sa suveranul nostru numai binefaceri pot rezulta pentru Bulgaria. Beau pentru gloria, mărirea și progresarea mult iubitei mele patrii, a slugitorilor și a bravei ei armate. Hurrah!

Banchetul acesta s'a ținut în Vindin și în ziua următoare la 5 oare d. a. principele Ferdinand a plecat la Sofia.

Procesul de presă al „Gazetei Transilvaniei”.

Reproducem următorul raport din Nrul dela 5/17 August al „Gazetei Transilvaniei”:

Pertractarea s'a început la oarele 9^{1/4}. Tribunalul a fost compus din dl Bela Szász, care a înlocuit pe presidentul tribunalului, și din judei Emeric Miko și Ludovic Becsek. Notar a fost Dr. Mih. Rotarides. Ca acuator public a funcționat viceprocurorul din Tîrgul-Mureșului Dr. Alex. Jessenszky. Translator a fost dl Dr. Aurel Isac.

Acușății Dr. A. Mureșianu, directorul și redactorul responsabil al „Gazetei”, și colaboratorul intern Traian H. Pop au luat loc împreună cu apărătorul lor dl Iosif Roman la masa din fața presidentului și a scaunelor rezervate pentru jurați.

Dintre cei 36 jurați chemați s'au prezentat numai 14 și de aceea s'a suspendat pertractarea, pentru-ca să se întreprindă numărul juraților cu alți. Până-ce s'au adunat acestia, trecură două oare.

Pe la oarele 11^{1/4} s'a constituit juriul, care s'a compus din 12 cetățeni unguri din Cluj.

Sala era îndesuită de public, care urmări cu atențiune mersul pertractării.

După depunerea jurământului din partea juraților s'a citit actul de acușățiune al procurorului din Tîrgul-Mureșului.

După aceasta presidentul a adresat prin translator întrebarea către acușăți, dacă voesc să facă vre-o observare din parte-le.

Dându-se cuvîntul mai înainte acușatului Tr. H. Pop, acesta a declarat, că voină a se folosi de dreptul ce-l are a se apăra în limba sa maternă și deoace-re apărarea sa în limba română numai atunci ar avé înțeles, ar fi pricepută decătră dnii jurați, și de president, că să întrebă pe jurați în limba română ori ba?

Apoi cuvîntul dl Dr. A. Mureșianu a fost dat mai pe larg cestiunea decisivă privitoare la dreptul

de limbă al acușăților, de care este strîns legată îndatorirea judecătorilor de a înțelege limba lor.

Acest drept de limbă, dîse dl Mureșianu, — între altele, — este întemeiat pe o lege constituțională ungurească, precând dînsul este citat aici pe banca acușăților pe temeiul unei patente împărătesci absolutiste; domnia sa figurează dar' aici ca acușat împărătesc, precând colaboratorul seu este acușat pe basa unei legi unguresci.

Patenta austriacă în Ungaria nu are valoare, acolo numai autorul articolelor se trage la răspundere; aceasta dovedese, că aici în Ardeal ne aflăm într-o stare excepțională, că sîntem guvernați cu legi absolutiste.

Vorbînd apoi despre aceea, că jurații numai atunci pot să facă destul jurământului lor, dacă vor pricepe de-a dreptul pe acușăți, și că translatorului nu-i este cu putință, de a mijloci această înțelegere în măsura recerută, adauge, că este dator de a cere să se constate relele urmări ale praxeii ce s'a încuibat la tribunale, ca toate să meargă numai în limba ungurească; e dator, căci este redactorul unei foi, care de 53 de ani luptă pentru drepturile poporului român.

Este un lucru de tot dureros și cunoscut în toată țeara, că țeranul nostru român suferă grozav în urma acestor stări de lucruri nefiresci. Țeranul este astăzi judecat și osândit decătră tribunale într-o limbă, pe care nu o înțelege; aceasta este o stare bolnăvicioasă și datorită sunt prin urmare aceia, care lucră pentru drepturile poporului, ca înainte de toate să pretindă deplina respectare a dreptului de limbă.

Ni-se dîce, că putem vorbi românește, că adecă ne lasă să vorbim ca de grație, dar' fără de nici un folos, căci nu ne înțeleg. Noi însă nu voim să cersim, ci pretindem, ca judecătorii nostri să ne înțeleagă limba, căci altcum ce ne folosese dreptul de limbă?

Dl Dr. Mureșianu desăgură într-o vorbire, care a produs mare însuflețire în publicul român și a impresionat adînc și pe ascultătorii unguri, momentele indicate mai sus, declară în fine, că se alătură la cererea conșolului seu acusat, ca să se întrebă jurații, dacă pricep românește ori nu?

Procurorul, într-o vorbire vehementă, vrea să dovedească, că aceste ar fi vorbe goale, căci aici nu e vorba, ca jurații să scie românește, ci acușății să scie ungurește.

Dacă ei nu se vor apăra, dovedesc: sau că nu se simt vinovați, sau că vreau să joace rolul de „martir”.

În fine se miră procurorul, că redactorul „Gazetei”, care e de 42 de ani, nu voesc să vorbească ungurește.

În urma acestui atac, dl Mureșianu cere cuvîntul și răspunde dlui procuror cu cuvinte fulminante, că d-sa se simte liniștit în conștiința sa, deși nu scie să pledeze ungurește, și că aceasta pentru d-sa nici nu este nici o rușine, dar' este rușine, ca viceprocurorul la tribunalul suprem al unei țeri, unde aproape 1/2 părți ale locuitorilor sînt Români, să nu scie nici un cuvînt românește; asemenea a răspuns și la celelalte atacuri ale procurorului, fiind de repește ori întrerupt de strigările de „bravo” ale publicului român, așa încât presidentul a amenințat, că va ordona să se deserteze sala, dacă se vor mai repeți manifestațiunile.

Astăzi încă nu pot să vă dau un raport amănunțit, deoace-re materialul acestui proces e foarte mare; vă voi schița însă numai foarte pe scurt cele-ce au decurs mai departe.

Tribunalul a refuzat a adresa juraților întrebarea privitoare la cunoștința limbii române, ear' acușății au cerut voe de a face declarare finală în privința aceasta.

Într'aceea s'a suspendat ședința pe 1/2 oară. Redeschîndu-se ședința, dl avocat I. Roman a stăruit pentru înrotularea dovedilor; cererea sa însă, deși destul de motivată, s'a respins decătră tribunal.

A urmat apoi pledoarul. Procurorul substituit dl Jessenszky a vorbit 2 oare întregi, variînd temele ce le citim zilnic în foile maghiare, și a vorbit cu multă vehemență în contra țiaristilor și a celor-ce luptă împreună cu ei.

După discursul procurorului ambii acușăți fac declararea, că constrînși de împrejurările faptice, se vîd siliți a renunța la apărare, dar' ce privesc legea și formele lor să vorbească apărătorul.

Urmează vorbirea dlui apărător avocat Iosif Roman, care cu argumentele cele mai puternice răstoarnă toate afirmațiile procurorului.

După replica procurorului și duplica apărătorului urmează resumatul presidentului și punerea întrebărilor către jurați.

Jurații se retrag în sala de consultare la 7^{1/2} oare seara; după o 1/2 oară se reîntorc în sală și președintele lor profesorul de universitate Dr. Fabinyi enunță verdictul, care

în toate punctele declară pe acușăți de vinovați.

După aceasta procurorul cere, ca acușatul Tr. H. Pop să fie condamnat la 3 ani închisoare de stat și câte 450 fl. amendă, ear' redactorul Dr. A. Mureșianu la 10 luni arest.

Tribunalul retrăgîndu-se, după consultare de 1/4 oară, enunță sentența, după care Tr. H. Pop este condamnat la 1 an închisoare de stat și 100 fl. amendă, ear' redactorul Dr. Mureșianu la 6 săptămîni arest.

Acușății însinuă nulitate.

Așa s'a încheiat acest proces remarcabil.

Istoricul gimnasiului din Beiuș.

(Urmare)

Sămbăta lui Lazar din anul 1887 va rămîne pururea memorabilă în analele institutului nostru. — Atunci protopopul gr-cat. din loc, îmbrăcat în ornate bisericesci, fără de nici un sgomot, în cea mai mare tăcere depuse o peatră lapidară în capătul decătră Răsărit al edificiului Vulcanian. Scurt timp și din fundament se înalță un palat întreg, menit spre ajutarea celui bătrîn, ca gimnasiul să poată răspunde cerințelor timpului modern. — De aici încolo tot spre Răsărit un alt palat în formă de litera L, menit spre adăpostirea a 60—80 băieți devotați muselor. Liberalitatea modestului patron al institutului în istoria diiecei noastre până aci nu mai are seamă.

Tot atunci, și de aceea — cu mână modestă se reconstruesc cu spese considerabile vechiul edificiu Vulcanian în stil mai modern, acomodînd încăperile de mai înainte cerințelor. — Cu aceasta se încheia periodul ce durase aproape patru decenii.

În 1888 toamna edificiile se dau destinațiunii lor, — afară de internat, a cărui deschidere se așteaptă cu atîta nerăbdare. — Aici în edificiul cel vechi Vulcanian sînt aședate numai III. și IV. normă cu două clase gimnasiale. — Celelalte sale de învățămînt s'au transformat pentru museele fizice și naturale cu un auditoriu comun și două laboratoare. — În edificiul cel vechi se mai află conclava profesorală, arhivul, cancelaria și locuința directorală. — În edificiul cel nou se află o sală de gală, șase sale spațioase de propunere, bibliotecă și locuința pedelului gimnasial. — Cu acest an școlastic 1888/9 se începe un nou period, al patrulea în viața institutului nostru.

Nevoind a schița aci toate fazele, prin care a trecut institutul dela întemeierea lui până în zilele noastre, mă voi restrînge a reproduce literalele fundatiionale în traducere românească cît s'a putut de fidelă, a publica, încât s'a putut scoate din acte, numele elevilor din periodul I. al institutului cu un conspect statistic, a înregistra seria fundatorilor și patronilor, a directorilor superiori, directorilor și profesorilor institutului, în speranță, că prin aceasta nu voi fi spre greutatea lectorilor programei de față.

I.

Literele fundatiionale din 6 Octomvrie 1828.

Vină, Doamne, întru ajutorul meu și sprijinesc această a mea intențiune!

Subscrisul dorind a oferi ceva întru emolumental public, eară cu deosebire întru folosul și cultura națiunii române, lipsită cu totul de ajutor și cultură, considerînd, că opidul Belényes (Beiuș), încorporat acestui inclit comitat bihorean, și rezidențialul domeniului meu episcopesc, care este încongiurat de o sută și mai bine de posesiuni, impoporate de Valachi, este îndepărtat și dela cel mai de aproape institut literar, adecă dela cel de Oradea-mare, șapte miluri unguresci; eară că locuitorii acestor posesiuni, parte în urma acestei distanțe însemnate, parte pentru întreținerea costisitoare, se preabstîn de a procura copiilor lor o instrucțiune și creștere literară: 'mi-am propus a aredica și întemeia în numitul opid Beiuș școale normale și gramaticale, ca astfel Valachii, locuitori în acea periferie muntoasă, să aibă ocaziune destulă și oportunitate mai apropiată și mai puțin costisitoare spre a se cultiva.

Căștigînd spre realizarea acestei a mele intențiuni, în tenoarea rezoluțiunilor clementisime, intimate pe calea Exceles. locot. cons. reg. ung. dto. 1 Maiu 1827, Nr. 10.329, — și 5 Februarie 1828 Nr. 3241 — altisimul îndult al Maiestății Sale Sacratissime, și resolvîndu-se unele cestiuni întreviene de atunci, — atînsele școale, va să dîcă norma, care vine a se aredica din școala trivială, cum eră mai înainte, în capitală cu două clase sistematice întoacînd, totasemenea patru școale gramaticale, prin urmare pedagogiu sau gimnasiu inferior, în virtutea celor de față le întemeiez aievea în opidul Belényes amintit de repește ori, și intențiunea mea despre aceasta o declar în următoarele:

1. Las și leg pentru școalele înșeși pe vecie edificiul aredicat cu spese proprii din temeli cu un tract în însuși opid, aședat în fața reședinței dominale și a bisericii gr-cat., care afară de recerutele auditoare (sale de propunere) va mai pute să tindă locuința comodă la doi sau trei învățători, lăsându-se clasa normală primă împreună cu învățătorul în statul și edificiul vechiu al școalei până aci triviale.

2. Fiecare clasă, atît normală, cît și gramaticală, o va conduce un profesor, așa ca materiile răspunzătoare clasei și desemnate preste tot inclitul remn ungar să le exhaurieze cu cea mai mare dexteritate. Dorul meu afară de aceasta se extinde și la aceea, ca fiecare profesor, cu deosebire cei din clasele mai înalte, ținînd în vedere înaintarea treptată, după un metot acomodat priceperii ascultătorilor să propună și niscariva elemente de economie rurală, necesare la casuri de toate zilele, afară de aceea modul, cum să se ferească de morburile obveniende, și unele remedii preservative, până-când s'ar pute avé medic; și deoace-re institutul acesta s'a întemeiat cu preferință pentru națiunea valachică, să se pună pond special pe ortografia reducînd la literale latine avitice pe gramatică și literatura valachică, asemenea și pe istoria naturală și caligrafie.

3. Dorind a provede pe profesori cu dotațiune convenientă și cu mod de subsistență, ca fiind liberi de prea marea grije întru procurarea mijloacelor de traiu, să poată lucra cu atît mai exact și cu mai mare fervoare la instituțiunea și creșterea tinerimii școlastice, suma adunată de treideci-și-cinci de mii de fiorini m. conv., elocată cu destulă siguranță prelîngă interese de șose procentue, o subștern și o leg nerevocabil acestei fundațiuni, cu acea condițiune, ca rămînînd învățătorul clasei prime normale sau triviale prelîngă proviziunea de mai nainte, din censul anual al acestui capital, care aduce un provent de două mii și deșce fiorini m. conv., la doi învățători, și anume celui de a II-a clasă normală și celui de I-a clasă gramaticală, să le obvină unui fiecăruia câte 300, ear' celorlalți trei, și anume profesorilor de a doua, a treia și a patra școală gramaticală asemenea unui fiecăruia câte 350 fiorini m. conv. insec.

4. Profesorul mai bătrîn, sau și altul, dacă prin fundatorul episcop sau prin succesorul acestuia, în conțelegere cu respectiva direcțiune literară, s'ar afla și s'ar distinge de mai demn și mai apt, care și până-ce avînd mijloace, prin întemeierea încă alor două clase humanior s'ar regula gimnasiul mare și s'ar dota recerut director distins, va avé să implinească și obligatiunile directorului local al școalelor, sub titlul acesta asupra salariului de fipt să mai primească pe an 50 fl. m. conv.

5. După-ce mai sus la Nr. 1 am asemnat locuința în însuși edificiul școlar pentru doi, — ba, dacă fiind încă în viață n'aș mai cumpăra un cuartir afară de acela, sau nu m'aș îngrijii de cens cuartiral — pentru trei învățători dorind a mă îngrijii de cuartir congruent și pentru cei doi rēmași, două case ale mele, destul de ample pentru primirea și alor doi profesori, care se presupun a fi celibi, cumpărate în amintitul opid cu bani proprii, și anume: una din forul public (piață), aședată între plebania rom-cat. și între casa questorului Ladislau Vass, ear' alta din strada numită sf. Ioan, învecinată alătura cu casele cassarului dominal și a vėduvei lui Simeon Nagy, sau în locul acestora alte două case cumpărate în vecinătatea edificiului școlar, le las de bunăvoie și le ofer pentru vecie drept locuință profesorilor.

6. Cuotul interusarial de 400 fl. m. conv. rēmas dela salariul învățătorilor îl ofer spre ținerea în stare bună a acoperișilor edificiilor școlare și profesionale și a mobilelor școlastice și dispu a-l întoarce spre aceea prelîngă rațiociniu.

7. Ca să se îngrijească cu atît mai bine de siguranța acestei fundațiuni și de intențiunea mea, manipulațiunea aceleia, împreună cu sarcina dreptului de proprietate, va căde asupra episcopilor greco-catolici de Oradea-mare; ear' fiind scaunul episcopesc vacant, asupra capitulului acestei diiece, și despre statul activ și pasiv al aceleia (fundațiuni) se vor prezenta în fiecare an rațiuni exceles. locot. consil. reg. ung.

8. În virtutea acelorăși rezoluțiuni altisime, profesorii vor fi aleși liber de episcopi, ear' fiind soaunul episcopesc vacant, de capitulul aceleiași diiece, din clerul diiecei gr-cat. de Oradea-mare, și propuși pentru întărire respective direcțiuni literare, înaintea căreia vor avé a se supune preventiv examenului aprobator. Ear' direcțiunea literară, care va să-l întărească, va avé să vegheze singur numai de aceea, ca să nu se aplice profesori mai puțin apti, nu va pute însă să exerceze arbitriu întru alegere, să respingă dela dorita confirmățiune pe cei propuși, dacă ei sînt înzestrați cu calități recerute și întregitatea moravurilor, sau ce e mai mult, nu va pute pune în locul lor cutareva alt individ de învățător preste voea episcopilor sau a capitulului.

9. 'Mi-

10. Fundațiunea aceasta, care, nestă în cale administrațiunea privată a fondului vine a se înșira între institutele literare publice, va fi supusă inspecțiunii publice, pentru urmarea informațiunilor semestrale deosebite p gresul tineretului școlastic în studii și litate, precum și cele față cu înșeși profesori vor fi a se subșterne pe calea direcțiun terare exceles. cons. reg. locot. ungar.

11. Deși institutul acesta este fu — ce e drept, — cu deosebire pentru Val cu toate aceste nu se va opri dela el nic tiner fie de ori-ce națiune sau religione, mai cāt să fie calificat a întra în el o lege. Însă din motivul acela, că juminea lachică va întrece în număr pe cealaltă, institutul acesta, afară de ferile sistemat ocurrente pe săptămână, zilele acele, care p tru gr-catolici sînt decretate de sərbă se vor observa ca feriale. — Tinerilor r cat. se lasă în libertate, ca în zilele lor sərbătoare, pentru a persolva oficiile div se poată merge la biserica rom-cat. din ba pentru primirea s. cuminecături să oblige; aceeași libertate la tinerimea adictă tului greco-neunit, din cauza uniformități tului și a sacrei liturgii, se extinde față cu S. Synaxe.

12. Ear' dacă institutul acesta, p ce cauză, nu s'ar pute realiza, sau în odată ar înceta, cādvă: Capitalul fu împreună cu censul cuartiral al edific oblate preatinse, dacă fiind în viață nu aș pune altmintrelea să se converteze înștipe pentru tinerii valachici studioși, împărșind fiecărui individ pe an câte 50 fl. m. conv.

Spre a căror credință și mai mare în tărire dau și subștern pentru altisima ratifi care aceste litere fundatiionale, subscrie cu mână-mi proprie și întărite cu sigilul meu episcopal. Dat în Oradea-mare ziua de 6 Oct. anul o miie optsute douăzeci-și-opt (L. S.) Sa mul Vulcanu m. p., eppu gr-cat. de Oradea mare. (Va urma.)

4. Profesorul mai bătrîn, sau și altul, dacă prin fundatorul episcop sau prin succesorul acestuia, în conțelegere cu respectiva direcțiune literară, s'ar afla și s'ar distinge de mai demn și mai apt, care și până-ce avînd mijloace, prin întemeierea încă alor două clase humanior s'ar regula gimnasiul mare și s'ar dota recerut director distins, va avé să implinească și obligatiunile directorului local al școalelor, sub titlul acesta asupra salariului de fipt să mai primească pe an 50 fl. m. conv.

5. După-ce mai sus la Nr. 1 am asemnat locuința în însuși edificiul școlar pentru doi, — ba, dacă fiind încă în viață n'aș mai cumpăra un cuartir afară de acela, sau nu m'aș îngrijii de cens cuartiral — pentru trei învățători dorind a mă îngrijii de cuartir congruent și pentru cei doi rēmași, două case ale mele, destul de ample pentru primirea și alor doi profesori, care se presupun a fi celibi, cumpărate în amintitul opid cu bani proprii, și anume: una din forul public (piață), aședată între plebania rom-cat. și între casa questorului Ladislau Vass, ear' alta din strada numită sf. Ioan, învecinată alătura cu casele cassarului dominal și a vėduvei lui Simeon Nagy, sau în locul acestora alte două case cumpărate în vecinătatea edificiului școlar, le las de bunăvoie și le ofer pentru vecie drept locuință profesorilor.

6. Cuotul interusarial de 400 fl. m. conv. rēmas dela salariul învățătorilor îl ofer spre ținerea în stare bună a acoperișilor edificiilor școlare și profesionale și a mobilelor școlastice și dispu a-l întoarce spre aceea prelîngă rațiociniu.

7. Ca să se îngrijească cu atît mai bine de siguranța acestei fundațiuni și de intențiunea mea, manipulațiunea aceleia, împreună cu sarcina dreptului de proprietate, va căde asupra episcopilor greco-catolici de Oradea-mare; ear' fiind scaunul episcopesc vacant, asupra capitulului acestei diiece, și despre statul activ și pasiv al aceleia (fundațiuni) se vor prezenta în fiecare an rațiuni exceles. locot. consil. reg. ung.

8. În virtutea acelorăși rezoluțiuni altisime, profesorii vor fi aleși liber de episcopi, ear' fiind soaunul episcopesc vacant, de capitulul aceleiași diiece, din clerul diiecei gr-cat. de Oradea-mare, și propuși pentru întărire respective direcțiuni literare, înaintea căreia vor avé a se supune preventiv examenului aprobator. Ear' direcțiunea literară, care va să-l întărească, va avé să vegheze singur numai de aceea, ca să nu se aplice profesori mai puțin apti, nu va pute însă să exerceze arbitriu întru alegere, să respingă dela dorita confirmățiune pe cei propuși, dacă ei sînt înzestrați cu calități recerute și întregitatea moravurilor, sau ce e mai mult, nu va pute pune în locul lor cutareva alt individ de învățător preste voea episcopilor sau a capitulului.

9. 'Mi-

10. Fundațiunea aceasta, care, nestă în cale administrațiunea privată a fondului vine a se înșira între institutele literare publice, va fi supusă inspecțiunii publice, pentru urmarea informațiunilor semestrale deosebite p gresul tineretului școlastic în studii și litate, precum și cele față cu înșeși profesori vor fi a se subșterne pe calea direcțiun terare exceles. cons. reg. locot. ungar.

11. Deși institutul acesta este fu — ce e drept, — cu deosebire pentru Val cu toate aceste nu se va opri dela el nic tiner fie de ori-ce națiune sau religione, mai cāt să fie calificat a întra în el o lege. Însă din motivul acela, că juminea lachică va întrece în număr pe cealaltă, institutul acesta, afară de ferile sistemat ocurrente pe săptămână, zilele acele, care p tru gr-catolici sînt decretate de sərbă se vor observa ca feriale. — Tinerilor r cat. se lasă în libertate, ca în zilele lor sərbătoare, pentru a persolva oficiile div se poată merge la biserica rom-cat. din ba pentru primirea s. cuminecături să oblige; aceeași libertate la tinerimea adictă tului greco-neunit, din cauza uniformități tului și a sacrei liturgii, se extinde față cu S. Synaxe.

12. Ear' dacă institutul acesta, p ce cauză, nu s'ar pute realiza, sau în odată ar înceta, cādvă: Capitalul fu împreună cu censul cuartiral al edific oblate preatinse, dacă fiind în viață nu aș pune altmintrelea să se converteze înștipe pentru tinerii valachici studioși, împărșind fiecărui individ pe an câte 50 fl. m. conv.

Spre a căror credință și mai mare în tărire dau și subștern pentru altisima ratifi care aceste litere fundatiionale, subscrie cu mână-mi proprie și întărite cu sigilul meu episcopal. Dat în Oradea-mare ziua de 6 Oct. anul o miie optsute douăzeci-și-opt (L. S.) Sa mul Vulcanu m. p., eppu gr-cat. de Oradea mare. (Va urma.)

4. Profesorul mai bătrîn, sau și altul, dacă prin fundatorul episcop sau prin succesorul acestuia, în conțelegere cu respectiva direcțiune literară, s'ar afla și s'ar distinge de mai demn și mai apt, care și până-ce avînd mijloace, prin întemeierea încă alor două clase humanior s'ar regula gimnasiul mare și s'ar dota recerut director distins, va avé să implinească și obligatiunile directorului local al școalelor, sub titlul acesta asupra salariului de fipt să mai primească pe an 50 fl. m. conv.

5. După-ce mai sus la Nr. 1 am asemnat locuința în însuși edificiul școlar pentru doi, — ba, dacă fiind încă în viață n'aș mai cumpăra un cuartir afară de acela, sau nu m'aș îngrijii de cens cuartiral — pentru trei învățători dorind a mă îngrijii de cuartir congruent și pentru cei doi rēmași, două case ale mele, destul de ample pentru primirea și alor doi profesori, care se presupun a fi celibi, cumpărate în amintitul opid cu bani proprii, și anume: una din forul public (piață), aședată între plebania rom-cat. și între casa questorului Ladislau Vass, ear' alta din strada numită sf. Ioan, învecinată alătura cu casele cassarului dominal și a vėduvei lui Simeon Nagy, sau în locul acestora alte două case cumpărate în vecinătatea edificiului școlar, le las de bunăvoie și le ofer pentru vecie drept locuință profesorilor.

9. 'Mi-

10. Fundațiunea aceasta, care, nestă în cale administrațiunea privată a fondului vine a se înșira între institutele literare publice, va fi supusă inspecțiunii publice, pentru urmarea informațiunilor semestrale deosebite p gresul tineretului școlastic în studii și litate, precum și cele față cu înșeși profesori vor fi a se subșterne pe calea direcțiun terare exceles. cons. reg. locot. ungar.

11. Deși institutul acesta este fu — ce e drept, — cu deosebire pentru Val cu toate aceste nu se va opri dela el nic tiner fie de ori-ce națiune sau religione, mai cāt să fie calificat a întra în el o lege. Însă din motivul acela, că juminea lachică va întrece în număr pe cealaltă, institutul acesta, afară de ferile sistemat ocurrente pe săptămână, zilele acele, care p tru gr-catolici sînt decretate de sərbă se vor observa ca feriale. — Tinerilor r cat. se lasă în libertate, ca în zilele lor sərbătoare, pentru a persolva oficiile div se poată merge la biserica rom-cat. din ba pentru primirea s. cuminecături să oblige; aceeași libertate la tinerimea adictă tului greco-neunit, din cauza uniformități tului și a sacrei liturgii, se extinde față cu S. Synaxe.

12. Ear' dacă institutul acesta, p ce cauză, nu s'ar pute realiza, sau în odată ar înceta, cādvă: Capitalul fu împreună cu censul cuartiral al edific oblate preatinse, dacă fiind în viață nu aș pune altmintrelea să se converteze înștipe pentru tinerii valachici studioși, împărșind fiecărui individ pe an câte 50 fl. m. conv.

Spre a căror credință și mai mare în tărire dau și subștern pentru altisima ratifi care aceste litere fundatiionale, subscrie cu mână-mi proprie și întărite cu sigilul meu episcopal. Dat în Oradea-mare ziua de 6 Oct. anul o miie optsute douăzeci-și-opt (L. S.) Sa mul Vulcanu m. p., eppu gr-cat. de Oradea mare. (Va urma.)

4. Profesorul mai bătrîn, sau și altul, dacă prin fundatorul episcop sau prin succesorul acestuia, în conțelegere cu respectiva direcțiune literară, s'ar afla și s'ar distinge de mai demn și mai apt, care și până-ce avînd mijloace, prin întemeierea încă alor două clase humanior s'ar regula gimnasiul mare și s'ar dota recerut director distins, va avé să implinească și obligatiunile directorului local al școalelor, sub titlul acesta asupra salariului de fipt să mai primească pe an 50 fl. m. conv.

5. După-ce mai sus la Nr. 1 am asemnat locuința în însuși edificiul școlar pentru doi, — ba, dacă fiind încă în viață n'aș mai cumpăra un cuartir afară de acela, sau nu m'aș îngrijii de cens cuartiral — pentru trei învățători dorind a mă îngrijii de cuartir congruent și pentru cei doi rēmași, două case ale mele, destul de ample pentru primirea și alor doi profesori, care se presupun a fi celibi, cumpărate în amintitul opid cu bani proprii, și anume: una din forul public (piață), aședată între plebania rom-cat. și între casa questorului Ladislau Vass, ear' alta din strada numită sf. Ioan, învecinată alătura cu casele cassarului dominal și a vėduvei lui Simeon Nagy, sau în locul acestora alte două case cumpărate în vecinătatea edificiului școlar, le las de bunăvoie și le ofer pentru vecie drept locuință profesorilor.

6. Cuotul interusarial de 400 fl. m. conv. rēmas dela salariul învățătorilor îl ofer spre ținerea în stare bună a acoperișilor edificiilor școlare și profesionale și a mobilelor școlastice și dispu a-l întoarce spre aceea prelîngă rațiociniu.

7. Ca să se îngrijească cu atît mai bine de siguranța acestei fundațiuni și de intențiunea mea, manipulațiunea aceleia, împreună cu sarcina dreptului de proprietate, va căde asupra episcopilor greco-catolici de Oradea-mare; ear' fiind scaunul episcopesc vacant, asupra capitulului acestei diiece, și despre statul activ și pasiv al aceleia (fundațiuni) se vor prezenta în fiecare an rațiuni exceles. locot. consil. reg. ung.

8. În virtutea acelorăși rezoluțiuni altisime, profesorii vor fi aleși liber de episcopi, ear' fiind soaunul episcopesc vacant, de capitulul aceleiași diiece, din clerul diiecei gr-cat. de Oradea-mare, și propuși pentru întărire respective direcțiuni literare, înaintea căreia vor avé a se supune preventiv examenului aprobator. Ear' direcțiunea literară, care va să-l înt

Institut tipografic în Sibiiu.

DICTIONAR

român-germân și germân-român

Sab. Pop. Barcianu,
odin. paroch gr.-or. în Rășinari, asesor consistorial etc.

Revidat și complectat de

Dr. D. P. Barcianu.

Partea I. Română-germână.
704 pagine.

== Prețul fl. 2.50 = 6 lei, 50 bani. ==

Partea II. Germână-română.
1152 pagine.

== Prețul 3 fl. 80 cr. v. a. = 10 lei. ==

Depou general pentru România la librăria lui
Alexandru Degenmann,
Bucuresci, Calea Victoriei 53.

NB. Pentru trimiterea prin postă 20 cr. v. a. de exemplar.

INSTITUTUL TIPOGRAFIC din SIBIIU

execută tot felul de lucrări tipografice și îndeosebi tipăresce

cărți de tot felul,

anunțuri de căsătorie, anunțuri funebreale,

placate, bilete de vizită,

conturi și blanchete de tot soiul.

Prețurile moderate.

Deasemenea institutul primesce în editură cărți școlare și în genere cărți menite a fi răspândite în popor, precum sunt: povești, snoave, poezii populare, istorioare morale, descrieri de obiceiuri și datine, schițe istorice ori biografii, scrise în stil popular, și alte asemenea.

Condițiunile editurii urmează a fi stabilite prin bună învoială între autor și direcția institutului.

Articulul de lege XXI. din anul
DESPRE JURISDI

și articlul de lege XXIII. din

Despre procedura di

Cu explicațiuni și notițe de orientare. a. Pr

Articulul de lege XXII. din anul

DESPRE COM

Cu explicațiuni și notițe de orientare. Pul

Nr. 28.506/VI. b.

ORDONANȚE MINIST

pentru introducerea legii c

(Articulul XXII. din 1886). F. 17

BIBLIOTECA POPORALĂ A „TRIBUNEI“.

Nr. 1. **Pădureanca.** Novela de Ioan Slavici, 12 coale tip., broș. elegant. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.

Nr. 2. **Fata Stolerului,** de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.

Nr. 3. **Ce n'a fost și nu va fi.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.

Nr. 4. **Piperuș Petru.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 5. **Păcală și Tândală.** Anecdota de Silvestru Moldovan. Prețul unui exemplar 3 cr. sau 6 bani.

Nr. 6. **Jucării și jocuri de copii.** De P. Ispirescu, culegător-tipograf. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.

Nr. 7. **Teiu legănat.** Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 8. **Colăcăritul.** Obiceiurile țeranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 cr. sau 32 bani.

Nr. 9. **Fiica a nouă mame.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 14 cr. sau 28 bani.

Nr. 10. **Povestea lui Ignat.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 3 cr. sau 6 bani.

Nr. 11. **Sfântul Nicolae.** De Matilda Poni. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 12. **Îndărășnicul.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 13. **Blăstem de mamă.** Legendă populară din giurul Năsăudului. De George Coșbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 14. **Bunica de Bojena Němcová,** tradusă din limba boemă de Prof. Dr. Urban Iarník. Un exemplar 60 cr. sau 1 leu 20 bani.

Nr. 15. **Vlad și Catrina.** Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.

Nr. 16. **Din bătrâni.** Ghiciri, întrebări și răspunsuri, frământări de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 17. **Pe pământul Turcului.** De George Coșbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 18. **Căldărușa cu trei picioare.** Poveste franțuzească de Eleonora Tănăsescu, după A. Genevray. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 19. **Cenușoara.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 20. **Un pețitor îndărătnic.** Novela de Björnstjerne Björnson. (1856). Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.

Nr. 21. **Prietenul meu V. ntură-Țeară.** Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 22. **Scăpărătoarea.** Din povestile lui Andersen. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.

Nr. 23. **Fata Craiului din cetini.** De George Coșbuc. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.

Nr. 24. **Strigoaica.** Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.

Nr. 25. **Draga mamei.** Baladă de George Coșbuc. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.

Nr. 26. **Taina unei vieți.** De Björnstjerne Björnson. (1869). Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.

Nr. 27. **Vecinii.** Din fantasiile lui Gogol. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.

Nr. 28. **Păcală în satul lui.** Poveste de Ioan Slavici. Un exemplar 20 bani.

Nr. 29. **Sgarciul.** Comedie de Moșanu. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.

Nr. 30. **Lumea proștilor.** Poveste de Moldovan. Un exemplar 10 bani.

Nr. 31. **Nuscul-impărat.** Poveste din „Mărgineanul.“ Un exemplar sau 24 bani.

Nr. 32. **Dina-impărăteasă și peana.** Poveste din popor de „Mărgineanul.“ Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.

Nr. 33. **Fulger.** Poveste în versuri de George Coșbuc. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.

Nr. 34. **Spice de aur.** Culese de d. P. Lazar. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.

Nr. 35. **Un idil în Roșeni.** Novela de Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 36. **Baba iadului.** Poveste în versuri de Moșanu. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Nr. 37. **Prințesa fermecată.** Poveste de P. Dulfu. Un exemplar 20 bani.

Nr. 38. **Dina mărgărelelor.** Poveste de Ioan Moșanu. Un exemplar 24 bani.

Nr. 39. **Doi copii.** Poveste de Ioan Moșanu. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.

Nr. 40. **O partidă în patru.** De Antonio Lanzoni. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.

Nr. 41. **Posacul bun de inimă.** Comedie de Carlo Goldoni. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.

Nr. 42. **Croitorul și cei trei ficioari.** De Ioan Moșanu. Un exemplar 30 bani.

Nr. 43. **Mica Fadetă.** De George Coșbuc. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.

Nr. 44. **Rusalin păcurarul.** Poveste de Trimbiționiu. Un exemplar sau 44 bani.

Nr. 45. **Roma invinsă.** Tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi. Traducere de Caragiale. Un exemplar 24 cr. sau 48 bani.

O sută de ani. De Ioan Slavici. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Celor ce cumpără un număr de exemplare, cu deosebire librarilor tot vînzătorilor, se dă rabatul cu v

„TRIBUNA“

Apare în fiecare zi de lucru.

ABONAMENTELE.

Pentru Sibiiu:

1 lună 85 cr.; 1/4 an 2 fl. 50 cr.; 1/2 an 5 fl.; 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr.; 1/4 an 3 fl. 50 cr.; 1/2 an 7 fl.; 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci; 1/2 an 20 franci; 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

REDACTIA: Str. Iernii 11. — **ADMINISTRAȚIA:** Str. Cîsnădiei 3.

Se prenumără și la poste și la librării.

În Bucuresci

primesce abonamente **D. C. Pascu,** Strada Lipscani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Cărți pentru agricultori.

În editura „Institutului tipografic“ a apărut:

Ținerea vitelor

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române agricole“.

Opșorul conține dezvoltarea principiilor fundamentale ale ținerii vitelor.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Dela același autor:

Trifoiul.

Un îndreptar pentru toți aceia, care samănă și cultivă trifoaie. După ce se arată foloasele trifoiului, se dă povești, unde și cum se samănă trifoiul, când și cum se cosese și cum se uscă trifoiul.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Ambele broșuri sînt scrise în limba poporului și au un tipar limpede pe hîrtie bună.

Tipărituri pentru primării comunale:

1. Certificate pentru pasaporturi 1 conț (à 25 coale) 40 cr.
2. Inventare 1 conț (à 25 coale) 40 „
3. Obligațiuni (cu scara de timbre pentru intabulări) 1 conț (à 25 coale) 50 „
4. Consemnări sumarice despre dări (sommás kimutatás) 1 conț (à 25 coale) 40 „
5. Protocoale de zălogire (zálogolási jegyzőkönyv) 1 conț (à 25 coale) 50 „
6. Citațiuni pentru primării comunale 1 conț (à 25 coale) 50 „
7. **Hagyatéki kimutatás** 1 conț (à 25 coale) 60 „
8. Filera de imanuare 1 conț (à 25 coale) 44 „
9. Protocol de pertractare 1 conț (à 25 coale) 44 „
10. Protocol pentru pasapoarte de vite 1 conț (à 25 coale) 50 „
11. **Testimonii** pentru școalele populare una sută 80 „
12. Testimonii de școală 1 conț (à 25 coale) 40 „

Antistiile comunale sînt rugate a ne onora cu comande numeroase.

1. **Cartea principală de comput** (10 coale) 25 cr.
2. **Kötelezvény** „ „ 20 „
3. **Hivatalos bizonyítvány** „ „ 20 „
4. **Conspect** despre suma trimisă **vicecomitelui comitatens** „ „ 20 „
5. **Raport** despre banii, care se subștern **vicecomitelui comitatens** „ „ 20 „
6. **Schulversäumnissausweis** „ „ 20 „
7. **Conspect** despre datoria contribuțiunii și solvirea ei „ „ 20 „
8. **Adásvevési szerződés** „ „ 20 „
9. **Honved-Veränderungsausweis** „ „ 20 „
10. **Tartozkodási változási kimutatás** „ „ 20 „
11. **Protocol de exhibite** (gestiune) „ „ 25 „

ARGHIR

Isto

preafrumosului ficioar de cra

maiestre cu p

Ade

o închipuire, prin care se

lului prin Traian

Prețul 20 cr

LEONAT și

Dia

între bețivul d

muiere

== în ve

14 cr. sau 30 b